

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради
УДУ імені Михайла Драгоманова
Протокол № _____
від “_____” _____ 20__ р.
Проректор з навчально-
методичної роботи
Проф. Роман ВЕРНИДУБ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Освітньо-професійної
програми**

«Педагогіка вищої школи»

галузі знань

01 Освіта / Педагогіка

спеціальності

011 «Освітні, педагогічні науки»

освітнього рівня

магістр

Шифр за навчальним планом ПП04

Київ 2024

Розробники програми: **Оксана ВОЗНЮК**, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки Педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова

Рецензенти:

Олена НАЗАРЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов і методик їх навчання Київського університету імені Бориса Грінченка

Валентина САЮК, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки УДУ імені Михайла Драгоманова

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені Михайла Драгоманова “ ___ ” _____ 202__ р., протокол № ___

Голова

НМР

(_____)

I. Пояснювальна записка

Програма навчальної дисципліни «Основи інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» укладена відповідно до освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи» підготовки фахівців освітнього рівня магістр, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Предмет вивчення навчальної дисципліни є науково-методичне забезпечення організації навчання для осіб з обмеженими можливостями майбутніх педагогів, викладачів закладу вищої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: викладання дисципліни узгоджено з вивченням курсів «Педагогіка», «Філософія освіти», «Психолого-педагогічні технології», «Сучасні тенденції розвитку педагогіки і психології вищої школи», «Андрагогічні і герогогічні технології».

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни є створення умов для формування знань про основні складові та умови організації навчально-виховної роботи в інклюзивних групах закладів вищої освіти; організації науково-дослідної діяльності з врахуванням психофізичних особливостей особистості; засвоєння теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти; розвиток уміння працювати в команді; здатність здійснювати професійно-педагогічну та дослідницьку діяльність в умовах інклюзії.

Завданнями навчальної дисципліни є - формування професійних компетентностей майбутніх педагогів-викладачів закладу вищої освіти з врахуванням вікових та психологофізіологічних особливостей, - створення психолого-педагогічних умов для розвитку творчих можливостей організації навчально-виховної діяльності серед різних вікових груп і різними психофізіологічними потребами; - стимулювати у студентів творчий потенціал, здатність до самоорганізації, самовдосконалення, самоосвіти.

Основні програмні результати навчання та компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	ПРН1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень. ПРН2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності. ПРН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо. ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.
2.	ПРН5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.	СК2. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки. СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та

	ПРН8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.	реалізації освітнього процесу в закладі вищої освіти. СК4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті.
3.	ПРН11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук. ПРН13. Знати вікові психофізіологічні, особистісні, соціальні і професійні особливості особистості, закономірності її розвитку впродовж життя	СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань. СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах. СК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

II. Орієнтовний тематичний план

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Семинарські	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні	Семинарські	СРС
1	Модуль 1. Інклюзивна освіта як важливий аспект розвитку системи вищої освіти України.										
1.1	Тема 1. Теоретичні та практичні аспекти інклюзивного навчання. Сутність інклюзивного навчання.	4	2	2		14	2	1	1		16
1.2	Тема 2. Технологія особистісно зорієнтованого навчання в інклюзивній групі. Педагогічні засади особистісно зорієнтованої взаємодії в інклюзивному процесі.	6	2	2	2	12	3	2	1		14
2	Модуль 2. Організаційно-методичні основи впровадження інклюзивного навчання в закладах вищої освіти.										
2.1	Тема 1. Організація педагогічного процесу в інклюзивній групі. Ресурсні можливості інклюзивної та спеціальної вищої освіти.	6	2	2	2	14	2	1	1		16
2.2	Тема 2. Професійне співробітництво як сучасна тенденція організації навчально-виховного процесу.	6	2	2	2	12	3	1	2		16
2.3	Тема 3. Педагогічні умови оптимізації процесу соціалізації осіб з особливостями психофізичного розвитку та інтеграції їх у суспільство в умовах закладу вищої освіти	4	2	2		12	2	1	1		16
Всього		26	10	10	6	64	12	6	4	2	78

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

Змістовний модуль I. Інклюзивна освіта як важливий аспект розвитку системи вищої освіти

України.

Тема 1.1. Теоретичні та практичні аспекти інклюзивного навчання. Сутність інклюзивного навчання.

Зміст теми: Міжнародні стандарти з прав людини у сфері освіти. Реформування освітньої системи України. Основні міжнародні документи та чинне законодавство України. Переваги інклюзивного навчання та основні чинники розвитку інклюзивної освіти

Тема 1.2. Технологія особистісно зорієнтованого навчання в інклюзивній групі.

Зміст теми: Педагогічні засади особистісно зорієнтованої взаємодії в інклюзивному процесі. Психолого-медико-педагогічна консультація і її значення у визначенні навчальної перспективи особистості. Основні етапи психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання осіб із порушеннями психофізичного розвитку

Змістовний модуль II. Організаційно-методичні основи впровадження інклюзивного навчання в закладах вищої освіти.

Тема 2.1. Організація педагогічного процесу в інклюзивній групі. Ресурсні можливості інклюзивної та спеціальної вищої освіти.

Зміст теми: Ресурсні можливості інклюзивної та спеціальної освіти. Адаптації та модифікації у навчальному процесі школи з інклюзивним навчанням. Освітні технології, інноваційні методики роботи з учнями з особливостями психофізичного розвитку.

Тема 2.2. Професійне співробітництво як сучасна тенденція організації навчально-виховного процесу.

Зміст теми: Сутність, мета, ознаки професійного співробітництва. Місце та роль професійного співробітництва у ЗВО. Командний підхід у системі інклюзивного навчання. Перешкоди при організації професійного співробітництва та шляхи їх подолання.

Тема 2.3. Педагогічні умови оптимізації процесу соціалізації осіб з особливостями психофізичного розвитку та інтеграції їх у суспільство в умовах закладу вищої освіти.

Зміст теми: Ефекти соціалізації особистості студентів в когнітивній, емоційній та поведінковій сферах. Особливості науково-дослідницької роботи та організаційної роботи студентів з особливими освітніми потребами.

IV. Засоби діагностики успішності навчання _____ форми та методи поточного і підсумкового контролю _____ .

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування.

Методи письмового контролю: модульні письмові роботи; контрольні роботи.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання є залік. Поточна успішність оцінюється максимально 100 балів, а саме: поточний модульний контроль та бали за виконання залікового завдання.

VI. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Будник О. Б. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2015. 152 с.
2. Будник О. Педагогічний супровід інклюзивної освіти. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2019. 220 с.
3. Будник О. Соціально-педагогічні засади впровадження інклюзивної освіти у Новій українській школі // Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій: український і зарубіжний досвід: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. С. 258-272.
4. Будник О.Б. Інклюзивне навчання: соціально-педагогічний контекст проблеми // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук. праць / за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої. К.: ТОВ «Наша друкарня», 2017. Вип. 13. С. 71-80.
5. Васянович Г.П., Будник О.Б. Актуальні проблеми філософії інклюзивної освіти // Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій: український і зарубіжний досвід: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. С. 241-257.
6. Інклюзивна освіта: досвід і перспективи: [монографія] / Колектив авторів; відп. ред. Г.В. Давиденко. Вінниця, 2016. 242 с.
7. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./[Тоні Бут]; пер. з англ. - К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015.- 190 с.

8. Концепція розвитку системи освіти осіб з порушеннями слуху в Україні (Проект) / О. Таранченко, О. Федоренко // Особлива дитина: навчання і виховання. 2015. № 1. С. 26-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DLog_2015_1_6
9. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Інклюзивна освіта: від основ до практики: монографія. К.: ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
10. Національна стратегія інклюзивної освіти: проєкт. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-nacionalnustrategiyu-rozvitku-inklyuzivnoyi-osviti-na-2020-2030-roki?fbclid=IwAR1Y1VTGL0RaLI3pTWN1wq9L5IU6ZkicTslP-ZGiOEсTftzwe9CхHWTauіE>
11. Психологічний супровід інклюзивної освіти: [метод. рек] / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92с.
12. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник. Львів, Український католицький університет, 2015. 360 с
13. Чайковський М. Є. Соціально-педагогічна робота з молоддю з особливими потребами в інклюзивному освітньому просторі: [монографія]. К.: Університет «Україна», 2015. 436 с.

Допоміжні

1. Волошина О.В. Основи корекційної педагогіки. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2012. 168 с.
2. Давидюк М.О. Корекційна педагогіка: Хрестоматія. Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2011. 205 с.
3. Дефектологічний словник: навч. пос./За ред. В.І.Бондаря, В.М. Синьова. К.: «МП Леся», 2011. 528 с.
4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред.. В.Г.Кремень. К.: Хрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Краснова Н. П. Аналіз проблем ділового спілкування в соціально-педагогічній літературі. Соціальна педагогіка: теорія та практика.2012. № 4. С. 86-94.
6. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / АПН України; Інститут спеціальної педагогіки; Луганський держ. педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка / В. І. Бондар (голов. ред.).Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.
7. Педагогічний словник / За ред. М.Д. Ярмаченка. К.: Педагогічна думка, 2001. 516 с.
8. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки [Текст]: навч. посібник [Текст].Рек. МОН. К.: ЦУЛ, 2013. 316 с.
9. Романчак Ж.І. Організаційно-методичні умови професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі. Наша школа. 2014. № 4. С. 33 -37.
10. Софій Н. Філософія інклюзивної освіти // Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні. Науково-методичний збірник до Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ, 2007. С. 7 -14.

Інформаційні ресурси

1. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://osvita.in.ua/index.php?option>.
2. http://www.psycheya.ru/lib/avt_ag_2.html
3. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
4. <http://www.mon.gov.ua>
5. <http://pidruchniki.ws/>
6. <http://www.twirpx.com/files/psychology/http://nplu.org/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
7. <https://dnpb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека НАПН України імені В.О. Сухомлинського

